

Kötetünkben a 2012 május 4-5-én Balatonfüreden, a Jókai Napok rendezvényeként megtartott tanácskozás előadásai olvashatók. A tavaszi konferencia nem előzmények nélküli: a 2004 decemberében, Jókai halálának századik évfordulója alkalmából rendezett révkomáromi szimpozion folytatása. („Mester Jókai” *A Jókai-olvasás lehetőségei az ezredfordulón*, szerk. HANSÁGI Ágnes, HERMANN Zoltán, Bp., Ráció, 2005.) A *Jókai és Jókai* kétarcú vállalkozás. Egyszerre kínál ugyanis áttekintést vagy még inkább keresztmetszetet arról a változásról, amely a Jókai-életmű értelmezésében, és Jókai Mórnak a magyar és az európai irodalom történetében betöltött szerepével összefüggésben eddig végbement. De egyfajta irányt is mutat, merre haladhat tovább az átértelmezésnek és átértékelésnek ez az immáron feltartóztathatatlan folyamata. Olyan, tankönyvivé lett igazságokkal kell tehát a tanulmányok olvasójának leszámolnia, amelyek száz éven át megkérdőjelezhetetlennek tűntek: legyen az Jókai lélektani „képtelenségének” a tézise, az a közhely, hogy figurái valójában dimenzió nélküli, papírmásé alakok, vagy hogy a kezdeményező, innovatív Kemény Zsigmonddal szemben Jókai csupán a nagy nemzeti, de ugyanakkor gyermekded mesék szerzője volna, akinek a helye nem a világirodalom panteonjában, hanem a szórakoztató irodalom feledhető szerzői között volna. Szabó Magda, aki az Újhold költő-nagyasszonyához, Nemes Nagy Ágneshez hasonlóan haláláig Jókai eltántoríthatatlan olvasója maradt, nagyon pontos látletet ad arról, Jókai kanonizációja, műveinek megítélése miként és miért alakult úgy, ahogyan:

Ismétem, nem hiszek Jókai hanyatlásában. Jókai több mint író, ma is több, Jókai jelenség. Pótolhatatlan, őrizni való kincsünk még akkor is, ha irodalmi életünk jelenleg éppen szokott fáziseltolódásai egyikét éli, és Joyce, Woolf és Kafka korszakát magyarítja, így aztán egy kezdő esztéta szemében majdnem nevetséges lehet egy a *Zalán* keletkezése és a percek múlva kitörő ezerkilencszázötös orosz forradalom között élt alkotó optikája. Nem kell félteni, hadd nevéssék ki, elviseli. Jókai, ha mostanában nem divat is kiejteni a nevét, és a külföld is nyilván elfelejtette, világjelenség, legjobb önmagunk, legrosszabb önmagunk összefoglalása, éppúgy a nemzet lelke, mint Arany vagy Petőfi. (SZABÓ Magda, *A félistenek szomorúsága. A Jókai-hagyatékból: Egy történelmi groteszk*, Újhold -évkönyv, 1987/1, Bp., Magvető, 1987. 324-343.)

A tartalomból:

Balla Péter, a Károli Gáspár Református Egyetem rektorának köszöntője

[Jókai-kontextusok]

Imre László: *Csehov Jókai-imitációja*

Hansági Ágnes: *Európai regények a magyar könyvpiacon 1850 után. A Jókai-regények kontextusa*

Ujvári Hedvig: *Reklám, hír és szórakoztatás mentén. A Jókai-recepció a pesti német nyelvű sajtóban 1867 után*

Bényei Péter: *Egy (majdnem) hiányzó paradigma a Jókai-értésben. A Jókai-szövegek lélektanáról – a recepció kontextusában*

Praznovszky Mihály: *A zongorakirály és az írófejedelem csatája. Liszt és Jókai egyoldalú vitája*

Domokos Mariann: *Jókai és a népmesék*

Landgraf Ildikó: *Jókai anekdotái*

Hudi József: *Kacz Lajos visszaemlékezései és Jókai Mór*

[Jókai-exegézisek]

Eisemann György: *Arc és álarc – identitás és kaland. „Szegény gazdagok”*

Török Lajos: *Jókai, a krimi és az olvasó. A „Szegény gazdagok” rejtélyei*

Vaderna Gábor: *Párhuzamos történetek. „Egy magyar nábob”*
Hermann Zoltán: *Az 1838-as pesti árvíz és a „Kárpáthy Zoltán” tizedik fejezete*
Keszeg Anna: *A Torockó-reprezentáció forrásai Jókai Mór „Egy az Isten” című művében*
Hermann Zoltán: *A kálvinista Jókai. „Az elátkozott család” és „A barátfalvi lévita”*
Szajbély Mihály: *„Magnéta” – Mit vonz magához a Jókai-mágnes?*
Szilágyi Márton: *„A jövő század regénye”*

Utószó (Hansági Ágnes – Hermann Zoltán)